

9-MAY XOTIRA VA QADRLASH KUNI BARCHAGA MUBORAK BO'LSIN!

Saloxiddinova Gulshan Hazratqulovna
Sayhunobod tumanidagi 32 maktabning tarix fani uqituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimizda har yili 9-may kuni keng miqyosda nishonlanadigan “Xotira va qadrlash” kuni haqida, va ushbu kunga sabab bo'gan insonlar, sahid ketgan ajdodlarimiz hayotlari, kechinmalari, ona faryodi kabi tushunchalar asosida tarixdan so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Shahid, motamsaro ona, ikkinchi jahon urushi, front, xotira maydoni, qadriyatlar, ajdodlar ruhi, keksalar hurmati, milliy iftihorlar.

Абстрактный. В данной статье рассказывается об истории Дня памяти и признательности, который ежегодно широко отмечается 9 мая в нашей стране, и о людях, ставших причиной этого дня, о жизни и переживаниях наших замученных предков, о материнском плаче.

Ключевые слова: мученица, скорбящая мать, Великая Отечественная война, фронт, поле памяти, ценности, дух предков, уважение к старшим, национальная гордость.

Abstract. This article talks about the history of the Day of Remembrance and Appreciation, which is widely celebrated on May 9 every year in our country, and the people who caused this day, the lives and experiences of our martyred ancestors, and the mother's cry.

Key words: Martyr, mourning mother, World War II, front, memory field, values, spirit of ancestors, respect for the elderly, national pride.

O'z vaqtining qahramonlari nafaqat avval balki hozir ham ulug'lanib, qadrlanib, eslab ular haqqiga duo qiladigan xalqimiz ajdodlarimizni har lahza yodga olishadi. Bunday kunlarni unutish, har bir qahramonning hayot kechinmalari va ularning biz yoshlarni shu kungacha yetib kelishimizga qadar qo'shgan kattadan katta hissalarini biz uchun qadrli va sharaflidir. Har yili yurtimizda 9-may kunini “Xotira va qadrlash kuni”, deb nishonlaymiz. Bu kun unutilmas va har yili kutiladigan bayram hisoblanadi. Ushbu kunda barcha o'tganlar, urushda mardonavor Vatanni himoya qilish chog'ida halok bo'lganlar yodga olinadi. Ular haqqiga duolar o'qiladi. Bunday kunni unitib bo'lmaydi. 1-Prezidentimiz Islom Karimov aytganlaridek “ O'z o'tmishini bilmagan inson, kelajagini ham barpo qila olmaydi”, shu sababdan ham har bir inson tarixni oz bo'lsada o'rganishi va shundan xulosa qilishlari kerak. Bu holat nafaqat o'tmishni bilish balki kelajakda shu xatolarni qilmaslikka ham o'rgatadi va tayyorlaydi. Minglab insonlar Vatan uchun halok bo'lishgan. Bularni shunchaki unutish nafaqat bizni balki bu hech bir yurti farzandiga to'g'ri kelmaydi. Shu sababdan ham har yili 9-may yurtimizda keng miqyosda nishonlanadi. Va ushbu kun uchun, ko'plab dasturlar ishlab chiqiladi. Ya'ni 1941-1945 Ikkinchi Jahon urushi vaqtida va shu bilan birga mehnat frontida tinchlik uchun kurashib jangovor holatda mardonavor

o'z Vatanni himoya qilish chog'ida jon bergan buyuk ajdodlarimiz , o'g'lonlari xotirasi yod etiladi. Hamda ularning e'zozlanishi va doimo yodga olinishi qadriyati xalqimizga mos tuyg'u va iftixor hisoblanadi, qadriyatlarimizdan biri insonni ulug'lash, keksalar haqqiga duo o'qib ularni xotirlashdek qadriyatlar xalqimiz ko'zguna hisoblanadi. Nuroniylarni ulug'lash, ularga har tomonlama yordam berish, g'amxo'rlik ko'rsatish ko'plab tashkilotlarda an'anaga aylangan desak ham bo'ladi. Nafaqat ushbu tashkilotlar balki azal azaldan maktablarda ham ushbu an'ana mavjud desak adashmagan bo'lamiz. Sababi har yili o'quvchilar keksalarni e'zozlab, ularni yod olib, ularni yo'qlash maqsadida ko'plab ulug' yoshdagi yokida urush ishtirokchisi bo'lgan keksalar oldiga borishadi. Qaysidir ma'noda ularni yo'qlashadi. Buni qilishni zarari emas balki katta foydasi bor desak adashmaymiz. Sababi bu orqali o'quvchilarda tarixga qiziqish paydo bo'ladi. Hozirgi kundagi shart-sharoitlarga shukr aytib , shunday tinch va totuv yurtda va hayotda yashayotganliklariga hamdlar aytishadi va shuni qadriga yetishadi. Bunday tuyg'u har kimda oz bo'lsada paydo bo'ladi. Nafaqat shukrona aytish balki jasur, qo'rqmas bo'lishga Vatanni har qanday xolatda himoya qilishga turtki ham bo'ladi. Bu xolat , keksalarni yo'qlash ayniqsa maktab yoshidagi bolalar uchun katta xodisa va foydali bo'lishi tayin. Odob, insonni qadrlash, yurtga bo'lgan muhabbat tuyg'ulari ularda jonlanib paydo bo'la boshlaydi.

Ushbu rasmni ko'rganda hayolimizga ko'plab urushdagi ko'rinishlar jonlanadi. Go'yoki ular vafot etgan bo'lsada hamon tirikdek ko'rinadi. Sababi ular har bir insonni qalbida yashaydi. Mana shu yonib turgan olovdek qalbarga isiqlik olib kiradi va oxirgi uchquniga qadar yonib turadi. Urushda ishtirok etish, o'sha

davrda yashash qiyin bo'lgani hammaga ma'lum. Ammo shunday vaziyatda ham foyda keltirish hammaga ham emas. Bizni ajdodlarimiz esa mana shunday qiyin vaziyatlarda ham mardonavor kurashib, qahramonlik ko'rsatishgan. Va ushbu holatlarni yanada jonlantirish maqsadida yurtimizda ko'plab inshootlar barpo etilgan. Bundan ko'zlangan maqsad albatta, katta bo'lgan. Sababi bu yerlarga tashrif buyurgan har bir inson bundan bohabar bo'la oladi. Tariximiz buyukligi, o'tmishda yashash, urush davrida yashash oson bo'lmaganligini qurilgan binolaru inshootlardan ham bilib olishlari mumkin. Bu bizni o'tmishimizni eslatib turadi. Ya'ni o'zligimizni unutmaslik maqsadida desak adashmaymiz. Keksalarni, urush qatnashchilarini doim yodda saqlash va ularni hurmatlarini joyiga qo'yish umidida shunday ko'rinishdagi inshootlar yurtimizdagi ko'plab manzillarda joylashgan. O'zbekistonda ushbu kun 1999-yildan beri keng nishonlanib kelmoqda. Bunga birinchi Prezidentimizning hissalarini katta desak ham bo'ladi. Chunki aynan ular bunday inshootlarni barpo qilish yo'lida bo'lganlar hamda 9-mayni bayram deya e'lon qilganlar.

Navbatdagi rasm esa “Motamsaro ona”,- deb nomlanadi. O'z farzandini urushga yuborgan va u yerdan uning halok bo'lgan habarini eshitgan ko'plab onalar hissiyotlari, kechinmalari mana shu haykalda jamlangan. Albatta, shuni aytib o'tishimiz kerakki har davrda ona farzandim deb yashaydi, farzand dog'ini ko'tarish esa har kimni ham cho'ktirib qo'yadi. Motamsaro ona haykali – ikkinchi jahon urushida halok bo'lgan O'zbekistonlik jangchilar xotirasiga bag'ishlab Toshkent shahrida 1999 yilda bunyod etilgan, “Xotira va qadrlash” maydoniga o'rnatilgan haykal. Unda farzand(lar)i urushdan qaytmagan motamsaro ona

qiyofasi aks ettirilgan. Onaning yuzlarini ajin bosgan, qaddi bukilgan, g'amga to'la nigohlari yerga qadalgan. Bir haykalda har bir ona ichki kechinmalari va dardlari aks ettirilgan desak adashmagan bo'lamiz.

Mana shunday davrda yashab turib ham bizga ma'naviy asarlar, boyliklar qoldirgan o'z davrining mashhurlari ham yo'q emas. Ular urushdan, har bir ona faryodidan, ushbu davrdagi kechinmalardan qaysidir ma'noda ilhomlanib o'z kechinmalarini qog'ozga she'r va asarlar ko'rinishida bitishgan. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, 35 jildli Xotira kitobi tayyorlanib, nashr qilindi. 2000-yilda Toshkentdagi Mustaqillik maydoni xiyobonida maxsus majmua qurildi. 9-may — kuni yurtimizda Xotira va Qadrlash kuni sifatida har yili nishonlanadigan bo'ldi. Buni g'alaba kuni sifatida nishonlash noto'g'ri bo'ladi. Chunki bu bu urushda juda ko'p qurbon berilgan va qon bilan yutilgan. Ammo shu xolatda ham ular o'z vatanlari uchun jon berishgan qahramonlardir. Xattoki ushbu kun va shahid ketgan ajdodlarimiz uchun yurtimiz shoirlari o'tmishdan tasirlanib she'rlar ham bitishgan.

Ular... minglab, balki milyon edilar,
Yashashga tug'ilgan inson edilar,
Shirin jon edilar, iymon edilar,
Hali ushalmagan armon edilar.
Nogoh, changal urib dahshatli balo,
Ularni shu kunga etdi muhtalo,
Sirti xo'p yaltiroq, asli ajdaho,
Sochdi g'azabini-yovuz va yuho...
Ayblarin bilmasdan hayron edilar.
Ayblari emish xalqiga dushman,
Ularga yot emish shu yurt, shu gulshan,
Qalb-u fikrlari emish chirk, tuban
Watanni to'ntarib tashlashga tuban
Ahd etgan, go'yokim nodon edilar.
Dillarni titratur jaxoniy olam,
Ruhlar chirqirashin tinglaymiz har dam,
Bu dardni yozganda toqatsiz qalam-
Shaharim, qishlog'im, chamanim, dalam-
Ular Qodiriy va Cho'lpon edilar.
Vale, bu dunyoda oliy hakam bor,
O'shal qudrat erur mangu ustuvor,
Shahidlar bong urib har shomu shahar,
Bizni ogoh etar, bo'ling deb xushyor,
Ular xalqimizga qalqon edilar,
Abadiy barhayot vijdon edilar.

Mana shu she'ni o'zida barcah tuyg'u va istirobli kechinmalarning hammasi jamlangan desak adashmagan bo'lamiz. Watanni asramoq har bir inson burchidir. O'tganlarni eslash, ularni haqqiga duo o'qishlik hamda yo'qlab turishlik

esa hamma uchun kerak va bu milliy qadriyatlarimiz yanada yuksakligini anglatib turuvchi bir fahrli iftixor ham sanaladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. "Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch",-Islom Karimov.